

I. časť

Čas na vypracovanie testu: 30 minút

Ukážka č. 1

Oblasť okolo Rapoviec je súčasťou Novohradského geoparku. Lokality, kde sa v minulosti našli nielen mnohé skameneliny staré milióny rokov, ale aj kosti prehistorických zvierat, zuby vodných živočíchov či fosílie, ktoré sú dôkazom, že na tomto mieste bývalo more.

Potvrdzujú to nálezy v pieskovcoch v susedných Lipovanoch, v Kalonde, v maďarskej obci Ipolytarnócz, kde je najväčšie múzeum skamenelín v strednej Európe a ktorá je od Rapoviec vzdialená len štyri kilometre, no aj v samotných Rapovciach. Skutočnosť, že stovky metrov pod zemou sa na tomto území môže nachádzať aj reliktná morská voda, potvrdzujú aj ďalšie fakty.

Počas uhoľného prieskumu v lokalite Novohradu urobili viacero vrtov. Jeden z nich, ešte v roku 1911, pri dedine Nitra nad Ipľom pomohol objaviť v hĺbke 516 metrov pod zemou vodu. Voda vtedy vystrekla tak silno, že ďalšie vŕtanie už nebolo možné. Využitie vody na liečebné účely vtedy prekazila prvá svetová vojna. Ďalšie vrty z rokov 1982 až 1983, ktoré urobili na okraji Rapoviec, poukázali na niečo podobné. V hĺbke vyše osemsto metrov sa objavilo litologické zloženie prevŕtaných hornín, svedčiace o možnej prítomnosti morskej vody.

<http://cestovanie.pravda.sk/>

Úloha č. 1

Ktorá odpoveď nepresne zachytáva skutočnosti uvedené v texte ukážky č. 1?

- A. Existenciu mora potvrdzujú nálezy v pieskovcoch v susedných Lipovanoch, v Kalonde, v maďarskej obci Ipolytarnócz.
- B. V minulosti našli nielen mnohé skameneliny staré milióny rokov, ale aj kosti prehistorických zvierat, zuby vodných živočíchov či fosílie,
- C. Využitie vody na liečebné účely vtedy prekazila prvá svetová vojna.
- D. V hĺbke vyše päťsto metrov sa objavilo litologické zloženie prevŕtaných hornín, svedčiace o možnej prítomnosti morskej vody.

Úloha č. 2

Ktorá z nasledujúcich viet z ukážky č. 1 nesúvisí priamo s dôkazmi o možnej existencii mora na Slovensku?

- A. Existenciu mora potvrdzujú nálezy v pieskovcoch v susedných dedinách.
- B. Využitie vody na liečebné účely prekazila prvá svetová vojna.
- C. V hĺbke sa objavilo litologické zloženie prevŕtaných hornín.
- D. Dôkazom, že na tomto mieste bývalo more, sú kosti prehistorických zvierat, zuby

vodných živočíchov.

Úloha č. 3

Zložené slovo sa nachádza v ukážke č. 1

- A. v prvom odseku, v prvej vete.
- B. v druhom odseku, v prvej vete.
- C. v poslednej vete, v treťom odseku.
- D. v poslednej vete, v druhom odseku.

Úloha č. 4

Vyber z ukážky č. 1 tri slová so slabikotvornými spoluhláskami (v rôznom tvare).

Úloha č. 5

Podčiarknutá veta v ukážke č. 1 je

- A. jednoduché súvetie.
- B. zložené súvetie.
- C. jednoduchá veta.
- D. jednoduchá veta s viacnásobným vetným členom.

Úloha č. 6

Vypíš z textu ukážky č. 1 všetky podstatné mená, ktorí sa skloňujú podľa vzoru vysvedčenie.

.....

Úloha č. 7

Prirad' ukážku č. 1 k náležitému jazykovému štýlu a slohovému postupu. Vyber správnu odpoveď z uvedených možností.

Ukážka využíva

- A. náučný štýl, výkladový slohový postup.
- B. publicistický štýl, opisný slohový postup.
- C. administratívny štýl, výkladový slohový postup.
- D. umelecký štýl, informačný slohový postup.

Úloha č. 8

Napiš názvy 3 slovenských miest alebo dedín, ktoré majú vo svojom názve predložku.

Úloha č. 9

V ktorom storočí sa robili vrty okolo Rapoviec?

UKÁŽKA č. 2

Anna sa hlbšie zaborila do podhlavnice, akoby sa navždy chcela vyhnúť ľudským zrakom. „Nie. Prosím vás, Marilla, choďte preč a nedívajte sa na mňa. Klesla som do priepasti najhlbšieho zármutku a nezáleží mi už na tom, kto bude prvý v triede, alebo kto napíše najlepšiu slohovú úlohu, alebo kto bude spievať v zbore nedeľnej školy. Tieto maličkosti sú mi teraz už ľahostajné, lebo pochybujem, že niekam budem môcť ešte ísť. Moja kariéra sa skončila. Prosím vás, Marilla, choďte preč a nedívajte sa na mňa.“ „Počul to kedy svet?!“ zvolala Marilla. „Anna Shirleyová, čo je ti? Čo si vyparatila? Vstaň naskutku a povedz mi pravdu. Tak čo, von s tým!“ Zúfalá Anna poslúchla a zošmykla sa z postele. „Pozrite na moje vlasy,“ povedala šeptom. Marilla zdvihla svietnik a pozorne prezrela Annine vlasy, ktoré jej sťažka spočívali na pleciach. Rozhodne vyzerali čudne. „Anna Shirleyová, čo si urobila s vlasmi? Veď ich máš zelené! Veru zelené, ak sa ich farba dala nazvať zelenou. Bola to tmavá bronzová zeleň, cez ktorú tu i tam presvitala pôvodná ryšavá farba, čím sa iba zvyšoval prišerný dojem. Nikdy v živote nevidela Marilla niečo také groteskné ako Annine vlasy v tejto chvíli. „Áno, zelené,“ vzdychla Anna. „Myslela som, že nemôže byť nič horšie ako ryšavé vlasy. Ale teraz viem, že desaťkrát horšie je mať zelené vlasy. Och, Marilla, neviete si predstaviť, ako som nešťastná.“ „Neviem si predstaviť, ako sa to stalo, ale chcem to vedieť,“ povedala Marilla. „Pod' hneď dolu do kuchyne – tu je príliš chladno – a povieš mi, čo si urobila. Už dlhší čas som čakala, čo zase vyparatiš. Vyše dvoch mesiacov si nič nevykonala, a preto som si bola istá, že je najvyšší čas, aby si ma niečím prekvapila. Povedz teda, čo si porobila s vlasmi?“ „Zafarbila som si ich.“ „Zafarbila! Zafarbila si vlasy! Anna Shirleyová, a ty nevieš, že sa to nepatrí?“ „Áno, vedela som, že sa to nepatrí,“ priznala sa Anna, „ale povedala som si, že by to stálo aj za malé previnenie, keby som sa zbavila ryšavých vlasov. Vypočítala som si, čo ma to bude stáť, Marilla. A potom som si zaumienila, že budem mimoriadne dobrá, aby som to vyvážila.“

*Lucy Maud Montgomeryová: Anna zo Zeleného domu
Preložil Jozef Šimo*

Úloha č. 10

Označ možnosť, ktorou sa začína v ukážke č. 2 reč postáv.

- A. „Nie. Prosím vás, Marilla, choďte preč a nedívajte sa na mňa.“
- B. „Prosím vás, Marilla, choďte preč a nedívajte sa na mňa.“
- C. „Zafarbila si vlasy! Anna Shirleyová, a ty nevieš, že sa to nepatrí?“
- D. „A potom som si zaumienila, že budem mimoriadne dobrá, aby som to vyvážila.“

Úloha č. 11

Literárna ukážka č. 2 je založená
A. na dynamickom umeleckom opise.
B. na jednoduchom lyrickom opise.
C. na dialógu.
D. na on rozprávaní.

Úloha č. 12

V ktorej možnosti sú všetky slová utvorené rovnakým spôsobom?
A. hlbšie, najhlbšieho, perokresba, mimoriadne,
B. horšie, najvyšší, cenotvorný, červenovlasý
C. veľtrh, časolet, zverolekár, liečba vodou
D. hlbšie, najkratšie, horšie, najlepšie

Úloha č. 13

Slovným spojením <u>priepasť najhlbšieho zármutku</u> sa hrdinka vyjadrila pomocou
A. metafory.
B. personifikácie.
C. metonymie.
D. prirovnania.

Úloha č. 14

V ktorej z uvedených možností sú všetky slová synonymom k slovu zármutok z ukážky č. 2?
A. smútok, clivota, žiaľ, bolesť, chmúra.
B. tklivosť, nostalgia, melanchólia, jama.
C. sklesnutosť, znechutenosť, svetobôľ, preliačina.
D. skl'účenosť, trudnomysel'nosť, prepahlisko, depresia.

Úloha č. 15

Podľa ukážky č. 2 posúď, čo bolo príčinou Anninho zármutku.
A. Je jej ľahostajné, kto bude prvý v triede alebo kto napíše najlepšiu slohovú úlohu.
B. Skončila sa Annina kariéra.
C. Najhoršie na svete je mať zelené vlasy.
D. Myslela si, že nemôže byť nič horšie ako ryšavé vlasy.

Úloha č. 16

Urč žáner literárnej ukážky č. 2:
A. beletrizovaný životopis
B. dievčenský román
C. dobrodružný román
D. paródia

Úloha č.17

Označ súvetie z ukážky č. 2, v ktorom sa nachádzajú rovnocenné vety.

- A. Zúfalá Anna poslúchla a zošmykla sa z postele.
- B. Klesla som do priepasti najhlbšieho zármutku a nezáleží mi už na tom, kto bude prvý v triede alebo kto napíše najlepšiu slohovú úlohu.
- C. Marilla zdvihla svietnik a pozorne prezrela Annine vlasy, ktoré jej sťažka spočívali na pleciah.
- D. Anna sa hlbšie zaborila do podhlavnice, akoby sa navždy chcela vyhnúť ľudským zrakom.

UKÁŽKA č. 3

Text: Andy Ďurica

Hudba: Pavol Habera

Ak sa ti smola opäť lepí na päty,
rozleje sa káva, nestihol si vlak,
ak cítiš občas, že si napätý,
ťažko sa ti vstáva, za to môže tlak.

Každý deň je iný,
ten je lepší, ten divný.
Na čo máš o stenu hlavu biť,
aj tak to tak asi malo!

Refrén:

Nech ti nevadí, že so životom neladiš,
všetko v pohode sa zvládnuť dá.
Kým máš rád, žiješ akurát,
a v tom je celá záhada.
Nech ti nevadí, veď ja ťa opäť
a hneď sa všetko krajšie zdá,
aj keď máš na mále,
ešte stále som tu ja.

Ak sa ti zdá, že v zrkadle to nie si ty,
ak ťa trápi váha, na vine je zrak.
Ak ti zas niekto povie, že si strapatý,
to sa predsa stáva, no proste je to tak.

Každý sme tak iný,
ten je slabší, ten silný.
Na čo máš o stenu hlavu biť,
aj tak to tak asi malo!

Refrén:

Nech ti nevadí, že so životom neladiš,
všetko v pohode sa zvládnuť dá.
Kým máš rád, žiješ akurát,
a v tom je celá záhada.
Nech ti to nevadí, veď ja ťa opäť
a hneď sa všetko krajšie zdá,
aj keď máš na mále, ešte stále som tu ja.

Aj keď máš na mále, ešte stále som tu ja.

Ó, aj keď máš na mále, ešte stále som tu ja.

Zdroj: <http://hudba.zoznam.sk/team/piesen/>

Úloha č. 18

V uvedenej ukážke č. 3 autor vyjadruje svoje pocity, preto ju zaradíme

- A. k osobnej lyrike.
- B. k prírodnej lyrike.
- C. spoločenskej lyrike.
- D. k príležitostnej epike.

Úloha č. 19

Ktorý výrok z ľudovej múdrosti najviac zodpovedá hlavnej myšlienke literárnej ukážky č. 3?

- A. Topiaci sa slamky chytá.
- B. Nevysmievaj neboráka, nevieš, čo ťa zajtra čaká.
- C. Dobrá studňa v suchu vodu dáva, dobrý priateľ v núdzi sa spoznáva.
- D. Vrana k vrane sadá, rovný rovného si hľadá.

Úloha č. 20

Hlavná myšlienka ukážky č. 3 je vyjadrená vo vete:

- A. Ak sa ti ťažko vstáva, môže za to tlak vzduchu.
- B. Každý deň je iný, preto môžeš mať na mále.
- C. Stáva sa, že si strapatý, ale to nevadí.
- D. Keď máš problém, je tu ešte tvoj priateľ.

Úloha č. 21

Na zvýraznené miesto v texte ukážky č. 3 možno doplniť slová:

- A. preladím, biť
- B. naladím, byť
- C. zahrotím, piť
- D. nastavím, byť

Úloha č. 22

Slovné spojenie *smola sa lepí na päty* sa nazýva

- A. metonýmia.
- B. združené pomenovanie.
- C. frazeologizmus.
- D. prirovnanie.

Úloha č. 23

Označ možnosť, v ktorej sú správne uvedené rýmy použité v 1. a 2. strofe ukážky č. 3:

- A. striedavý a obkročný
- B. združený a obkročný
- C. striedavý a združený
- D. obkročný a striedavý

Úloha č. 24

V ktorej z nasledujúcich možností je správne určený vid slovies:

lepí sa na päty, rozleje sa káva, nestihol si vlak, ťažko sa ti vstáva,

- A. nedokonavý, dokonavý, dokonavý, nedokonavý
- B. nedokonavý, nedokonavý, dokonavý, dokonavý
- C. dokonavý, nedokonavý, dokonavý, nedokonavý
- D. nedokonavý, dokonavý, nedokonavý, dokonavý

Úloha č. 25

Podčiarknuté slovo v slovnom spojení <i>o stenu <u>hlavu</u> biť</i> je
A. podmet
B. predmet
C. príslovkové určenie
D. nezhodný prívlastok

II. ČASŤ

Písomná časť

Napiš na internetovú stránku obce Rapovce upútavku o zaujímavom objave, ktorá priláka turistov do danej lokality. Využi nasledujúcu ukážku. Rozsah 15 viet.

Oblasť okolo Rapoviec je súčasťou Novohradského geoparku. Lokality, kde sa v minulosti našli nielen mnohé skameneliny staré milióny rokov, ale aj kosti prehistorických zvierat, zuby vodných živočíchov či fosílie, ktoré sú dôkazom, že na tomto mieste bývalo more.

Potvrdzujú to nálezy v pieskovcoch v susedných Lipovanoch, v Kalonde, v maďarskej obci Ipolytarnócz, kde je najväčšie múzeum skamenelín v strednej Európe a ktorá je od Rapoviec vzdialená len štyri kilometre, no aj v samotných Rapovciach. Skutočnosť, že stovky metrov pod zemou sa na tomto území môže nachádzať aj reliktná morská voda, potvrdzujú aj ďalšie fakty.

Počas uhoľného prieskumu v lokalite Novohradu urobili viacero vrtov. Jeden z nich, ešte v roku 1911, pri dedine Nitra nad Ipľom pomohol objaviť v hĺbke 516 metrov pod zemou vodu. Voda vtedy vystrekla tak silno, že ďalšie vŕtanie už nebolo možné. Využitie vody na liečebné účely vtedy prekázala prvá svetová vojna. Ďalšie vrty z rokov 1982 až 1983, ktoré urobili na okraji Rapoviec, poukázali na niečo podobné. V hĺbke vyše osemsto metrov sa objavilo litologické zloženie prevŕtaných hornín, svedčiace o možnej prítomnosti morskej vody.

III. ČASŤ

ÚSTNA

Priprav si krátky príhovor pri príležitosti udeľovania ocenenia Detský čin roka, v ktorom vyzdvihneš cenu ľudského života.
(Rozsah 5 minút.)

Použitá literatúra:

<http://cestovanie.pravda.sk/>

<http://hudba.zoznam.sk/team/piesen/>

Montgomeryová, Lucy Maud: Anna zo Zeleného domu

Autor: Mgr. Daniela Petříková

Recenzovala: PhDr. Eva Vrbanová, PaedDr. Mária Melichárová

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, Bratislava 2016